

Zápis z jednání Rady vlády pro záležitosti romské menšiny dne 3. února 2020

Jednání se uskutečnilo v pondělí 3. února 2020 od 11.00 do 17.00 hod. v Hrzánském paláci.

Přítomné členky a členové:

Občanské členky a členové: Guži Zdeněk; Husák Jan; Kaleja Martin; Oláh Štefan; Růžička Čeněk; Sigmund Heráková Alica; Slanina Simon; Stejskalová Edita; Ščuka Tomáš; Theuserová Iveta; Torák Petr

Ostatní členky a členové: Horváthová Jana (Muzeum romské kultury); Maláčová Jana (MPSV); Mikulčická Jana (Kancelář VOP); Navrátil Jiří (AK ČR); Pospíšil Petr (SMO ČR); Prymula Roman (MZ); Strouhal Václav (krajští koordinátoři); Válková Helena (zmocněnkyně vlády pro lidská práva)

Omluvené členky a členové:

Občanské členky a členové: Bikár František; Stojka Josef

Ostatní členky a členové: Babiš Andrej (předseda vlády ČR); Dostálová Klára (MMR); Franěk Michal (MSP); Hamáček Jan (MV); Plaga Robert (MŠMT); Povějšil Martin (MZV); Tyll Karel (MF); Zaorálek Lubomír (MK)

Osoby pověřené k zastupování členek a členů: Barbořík Michal (MV); Beňák David (MMR); Bílková Marie (MF); Faltýn Jaroslav (MŠMT); Táborský Rostislav (MZV); Vzientek Jiří (MK)

Hosté: Gawelczyková Iveta (MPSV); Hájková Petra (MPSV); Chábová Klára (Mimo domov, z.s.); Jirková Kateřina (MPSV)¹; Kottbauerová Stanislava (MZ); Novotný Tomáš (MPSV); Šimáčková Laurenčíková Klára (Výbor pro práva dítěte)

Úřad vlády ČR: Baršová Andrea; Hlavová Kateřina; Chrt Jan; Jeřábková Olga; Juhásová Marianna; Jůnová Klára (tajemnice Rady); Mertlík Tadeáš; Weinerová Renata

***

---

¹ Po odchodu ministryně práce a sociálních věcí Jany Maláčové pověřena k hlasování.

Zahájení

Helena Válková, zmocněnkyně vlády pro lidská práva a místopředsdkyně Rady vlády pro záležitosti romské menšiny (dále jen „Rada“), zahájila první zasedání Rady v roce 2020 a přivítala přítomné členky a členy (dále jen „členové“), zejména ministryni práce a sociálních věcí Janu Maláčovou, a další přítomné hosty. Dále také představila nové členy Rady, kterými se stali pan Václav Strouhal, zástupce krajských koordinátorů pro romské záležitosti, a pan Michal Franěk, náměstek ministryně spravedlnosti. Zároveň Helena Válková poděkovala za vykonanou práci v Radě Renátě Köttnerové, která ukončila svoje členství, a také Lucii Fukové, která rovněž před začátkem jednání oznámila svou rezignaci na členství v Radě.

V úvodu jednání proběhla také kontrola usnášeníschopnosti Rady. Ke dni zasedání měla Rada celkem 29 členů. Pro dosažení kvora pro usnášeníschopnost byla nutná přítomnost minimálně 15 členů. Vzhledem k tomu, že na začátku jednání bylo přítomno celkem 25 členů (nebo jejich zástupců na základě písemného pověření), byla potvrzena usnášeníschopnost Rady.

V úvodu jednání Helena Válková informovala, že v dohledné době Oddělení kanceláře Rady vlády pro záležitosti romské menšiny a sekretariátu Rady vlády pro národnostní menšiny (dále jen „kancelář Rady“) vyhlásí nominační proces na nové členy občanské části Rady. Tajemnice Rady Klára Jůnová doplnila informaci, že k zachování parity bude možné do občanské části Rady nominovat až 5 nových členů s tím, že kritériem pro výběr nových členů bude především expertní znalost v oblasti bydlení, zdraví a sociálně právní oblasti.

Dále místopředsdkyně Rady představila program jednání, jehož návrh byl, spolu s podklady k jednání, členům Rady zaslán, v souladu s Jednáním řadem Rady, 10 dní před jednáním a vyzvala přítomné členy o souhlasné stanovisko k navrženému programu.

Návrh programu jednání Rady vlády pro záležitosti romské menšiny dne 3. února 2020

1. Kontrola úkolů uložených Radou vlády pro záležitosti romské menšiny na jednání 21. října 2019
2. Informace o výsledcích jednání Pracovní skupiny k 15 bodům opatření boje s chudobou
3. Problematika veřejně prospěšných prací
4. Revize rámcových vzdělávacích programů základních a středních škol a začlenění dějin Romů do výuky dějepisu a občanské výchovy
5. Romské děti v náhradní rodinné a ústavní péči, rekodifikace práva dítěte
6. Dotační programy Ministerstva práce a sociálních věcí a Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy týkající se obědů zdarma do škol
7. Různé
  - Monitorovací zprávy občanské společnosti o implementaci národní strategie romské integrace v České republice
  - Zřízení Výboru pro vzdělávání Romů a zároveň zánik Pracovní skupiny pro oblast vzdělávání Romů
  - Informace o činnosti pracovních skupin a výborů v roce 2019
  - Informace o přípravě Strategie romské integrace 2021+

Hlasování o programu jednání

PRO	Zdržel se	PROTI
25	0	0

Program jednání byl přijat.

Bod 1. Kontrola úkolů uložených Radou vlády pro záležitosti romské menšiny na jednání Rady 21. října 2019

Klára Jůnová, tajemnice Rady, uvedla, že podklady k bodu č. 1 byly předem všem členům Rady zaslány a zároveň informovala, že většina zadaných úkolů z posledního jednání Rady je dlouhodobého rázu a navazují na vznik nové Strategie romské integrace 2021 – 2030. Proto budou uložené úkoly také předmětem kontroly dalších jednání Rady.

V tomto bodu tajemnice Rady pouze zmínila, že úkol Pracovní skupiny pro bezpečnost, která měla vypracovat konkrétní doporučení v oblasti nábory nových policistů z řad Romů, stále trvá. V této souvislosti také ocenila přístup Ministerstva vnitra, které na další den, 4. února 2020, svolalo schůzku s relevantními aktéry v dané oblasti. V této souvislosti zástupce Ministerstva vnitra, Michal Barbořík, poděkovala také členovi Rady Petrovi Torákovi, který na schůzce přislíbil účast a může tak přítomným předat zkušenosti ze zahraničí (Velká Británie).

Dále tajemnice Rady informovala, že již před koncem roku 2019 byly všichni dotčení gestoi opatření ze stávající Strategie romské integrace, vyzváni k zaslání podkladů pro vypracování Zprávy o stavu romské menšiny v České republice za rok 2019 a také k zaslání podkladů pro vypracování Informace o naplňování Strategie romské integrace v roce 2019. Termín pro zaslání všech podkladů byl stanoven na 15. února 2020. Po jejich zpracování budou kompletní podklady předány Výboru pro naplňování strategie romské integrace k jejich projednání.

Posledním úkolem, který tajemnice Rady zmínila, se týká vzniku analýzy majetkových poměru českých Romů a Sintí v Čechách, na Moravě a ve Slezsku za druhé světové války. Tajemnice Rady v této souvislosti poděkovala členovi Rady Čeňkovi Růžičkovi, kterému se podařilo přes nadaci Baden Philantrophy sehnat 8.000 dolarů pro Ústav pro studium totalitních režimů, který díky tomu může začít s rešerší dostupných pramenů. V této souvislosti místopředsedkyně Rady přislíbila, že nadále bude jednat s předsedou vlády, který je zároveň předsedou Rady, o poskytnutí finančních prostředků na vznik analýzy a na příštím jednání bude informovat o svém snažení.

Dále se slova ujala Edita Stejskalová, předsedkyně Výboru pro naplňování strategie romské integrace (dále jen „Výbor“), která uvedla, že se Výbor poprvé sešel 3. ledna 2020. Z jednání Výboru vyplynulo, že je nutná revize úkolů uložených usneseními vlády, které rezorty musí každoročně plnit, a to tak, aby nejen refletovaly současnou situaci ve společnosti, ale také, aby byly v souladu s nově chystanou Strategií romské integrace na následující období. Dále také ocenila Ministerstvo práce a sociálních věcí, které s některými z občanských členů spolupracovalo na přípravě Strategie sociálního začleňování a také Úřad vlády ČR, který při přípravě nové Strategie romské integrace rovněž spolupracuje s občanskými členy Rady. Zásadní dle jejího názoru je, aby tyto dva strategické dokumenty na sebe navazovaly, a aby byly vzájemně provázané. V neposlední řadě také uvedla, že si Výbor stanovil několik oblastí působnosti, přičemž jeden z nich je zvýšit participaci Romů v rozhodovacích procesech a také podílet se na přípravě operačních programů Evropských strukturálních a investičních

fondů, nebo alespoň se podílet na efektivnějším toku finančních prostředků směrem k Romům. Dále také uvedla, že jedním z krátkodobých cílů je posilování etnicity u romské menšiny, tzn. zvýšit snahu o to, aby se Romové veřejně hlásili ke své národnosti a etnicitě, a to zejména s ohledem na chystané Sčítání lidu, domů a bytů v roce 2021. Posledním cílem Výboru bude snaha o otevření diskuze ohledně sběru etnických dat, které by dle jejího názoru vedlo k efektivnějšímu zaměření integračních politik jak na národní, tak lokální úrovni, a také snaha o členství zástupce Romů v Radě pro rozhlasové a televizní vysílání.

Dále se o slovo přihlásil Václav Strouhal, zástupce krajských koordinátorů pro romské záležitosti, který se tázal na plnění usnesení Rady č. 1/2019 ze dne 21. února 2019 týkající se personální situace v kanceláři Rady a možnosti úpravy systemizace Úřadu vlády ČR. Tajemnice Rady uvedla, že kontrola plnění uvedeného usnesení byla součástí posledního jednání Rady v říjnu 2019, a že vzhledem ke snižování počtu míst ve státní správě není očekávaná úprava systemizace dle schváleného usnesení.

Na závěr úvodního bodu jednání podala tajemnice Rady informaci o přípravě nové Strategie romské integrace, která by měla být schválena vládou do konce roku 2020. V této souvislosti uvedla, že v rámci přípravy oslovila kancelář Rady několik romských a proromských neziskových organizací a stejně tak několik dalších aktérů. Na přípravě nové Strategie romské integrace spolupracuje kancelář Rady jak se členy Rady a jejími pracovními skupinami a Výbory, tak s některými členy Rady a Agenturou pro sociální začleňování, což potvrdil také ředitel Agentury pro sociální začleňování David Beňák (zástupce MMR). Dle jejich slov bude mít Strategie romské integrace 2021 – 2030 šest kapitol – vzdělávání, zaměstnanost, zdraví, bydlení, anticiganismus a emancipace, které budou navazovat zejména na výsledky stávající Strategie romské integrace do roku 2020.

Helena Válková ukončila rozpravu a přednesla návrh usnesení.

**Usnesení č. 1/2020
Rady vlády pro záležitosti romské menšiny
ze dne 3. února 2020
k bodu č. 1**

Rada vlády pro záležitosti romské menšiny

I. bere na vědomí informaci o plnění úkolů Rady vlády pro záležitosti romské menšiny v roce 2019;

II. žádá předsedu Pracovní skupiny pro bezpečnost, aby ve spolupráci s Ministerstvem vnitra, informoval na příštím jednání Rady vlády pro záležitosti romské menšiny o postupu a prvních výsledcích v plnění úkolu uloženého usnesením Rady č. 6/2019 ze dne 21. února 2019;

III. upozorňuje na význam usnesení Rady č. 13/2019 ze dne 21. října 2019 a potřebu jeho naplnění v co nejkratší době.

Hlasování o návrhu usnesení č. 1/2020

PRO	Zdržel se	PROTI
25	0	0

Usnesení bylo přijato.

Bod 2. Informace o výsledcích jednání Pracovní skupiny k 15 bodům opatření boje s chudobou

Místopředsedkyně Rady Helena Válková předala slovo ministryni práce a sociálních věcí Janě Maláčové. Ministryně práce a sociálních věcí uvedla, že výsledkem práce pracovní skupiny k 15 bodům opatření boje s chudobou je soubor legislativních návrhů, zejména pak návrh novely zákona o přídatku na bydlení. Právě tento návrh novely byl ze strany občanských členů Rady také připomínkován se závěrečným doporučením Ministerstvu práce a sociálních věcí záměr novely zákona nepředkládat do dalšího legislativního procesu. Helena Válková zároveň doplnila, že návrh novely zákona již prošel mezirezortním připomínkovým řízením, které ukázalo, že návrh novely bude vyžadovat poměrně dost úprav před případným dalším předložením do legislativního procesu.

Ministryně práce a sociálních věcí nejdříve uvedla politické motivace, které k předložení návrhu novely zákona vedly. Uvedla, že po jejím nástupu do funkce byl relativně v krátké době vypracován dokument, který ukázal, že boj s chudobou není jen záležitostí Ministerstva práce a sociálních věcí, ale že jde o hlubší problém, který se dotýká také dalších rezortů, jako je například problematika bydlení, ochrany veřejného zdraví, exekucí atd. Dále pak uvedla, že od vzniku tohoto dokumentu se v oblasti boje s chudobou nic nestalo, proto se rozhodla, že je nutné předložit soubor legislativních změn, které by boj s chudobou posunuly dále. Z tohoto důvodu byl vytvořen set opatření, které se prostřednictvím dávkového systému snaží boj s chudobou změnit. Uvedla, že i přesto, že si je vědoma, že to není optimální řešení, je to v tuto chvíli jediný nástroj, jak zastavit růst počtu sociálně vyloučených lokalit, frustraci lidí v nich žijících, a také nedůvěru ve státní instituce a sociální systém. S tím souvisí také nutnost reorganizace fungování Úřadů práce. V tuto chvíli probíhá výběrové řízení na nového ředitele/ředitelku Úřadu práce ČR, který/ktará po svém nástupu dostane od ministerstva práce a sociálních věcí přesné zadání, jak má reorganizace Úřadů práce ČR proběhnout. Dále také uvedla, že je nutné změnit sociální práci na obcích, a to i proto, že v novém programovém období budou mít obce dle Evropské komise povinnost 25 % prostředků vyčlenit právě na sociální začleňování.

Dále ministryně práce a sociálních věcí uvedla, že je velmi ráda, že se povedlo s ministryní spravedlnosti a ministryní financí domluvit na zvýšení životního a existenčního minima, a to po více než 9 letech.

V souvislosti s novelou zákona o přídatku na bydlení Jana Maláčová uvedla, že navázání dávkového systému na školní docházku bylo do návrhu novely zákona přidáno na její pokyn, a to v důsledku toho, že se neustále zvyšuje počet žáků, kteří předčasně opouští vzdělávací systém a jejich životní dráhy jsou již tímto ovlivněny. Přiznala, že tento návrh není ještě technicky zcela dořešen, ale vzhledem k tomu, že kroky ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy nejsou zcela úspěšné, je nutné tuto věc řešit jiným způsobem. Dávkový systém by se tak měl navázat na počet zameškaných hodin z jiných než zdravotních důvodů, a to z tohoto důvodu, že tyto žáky je téměř nemožné následně umístit na trh práce.

Na základě příspěvku ministryně práce a sociálních věcí se slova ujala členka Rady Alica Sigmund Heráková, která ministryni práce a sociálních věcí nabídla spolupráci na formulování jiného systému vyplácení přídatků na bydlení, než který je v novele zákona navrhován, který je navíc z jejího pohledu velmi restriktivní.

Do rozpravy se přihlásila také Klára Chábová, která byla hostem jednání Rady. Uvedla, že nezisková organizace Mimo domov, z.s. pracuje s dětmi, které opouští dětské domovy, a že i mezi ní a jejími kolegy je téma novely zákona velmi diskutováno. Uvedla, že rodiny, na které by předkládaná novela zákona měla dopad, nepotřebují další restriktce ze strany státu, ale naopak systémovou podporu, která se jim v tuto chvíli dostává jen velmi omezeně. Podle ní tato novela zákona bude mít za následek to, že budou dalším rodinám odebírány děti. Podle ní by naopak měly být posilovány rodičovské kompetence, měla by jim být poskytnuta pomoc s bydlením, a to např. prostřednictvím terénní práce.

Dále se slova ujala členka Rady Edita Stejskalová, která uvedla, že z jejího pohledu návrh zákona konzervuje institucionální anticiganismus, jelikož je podle ní návrh zákona namířen zejména proti romské menšině. Podle ní by navázání dávkového systému na školní docházku mělo být zejména s odkazem na mezirezortní spolupráci mezi Ministerstvem práce a sociálních věcí a Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, kde by se v první řadě mělo řešit to, proč romské děti selhávají ve vzdělávacím systému. Jako zásadní také Edita Stejskalová vnímá to, že návrh zákona se absolutně nevyrovnává s diskriminací, která může být také objektivní překážkou k vyvíjení aktivity na Úřadu práce ČR, zejména pak u romské menšiny. Podle ní návrh novely zákona zcela popírá principy demokratického státu.

Vznik novely zákona dále představila náměstkyně ministryně práce a sociálních věcí Kateřina Jirková. Uvedla, jak probíhalo zasedání pracovní skupiny k 15 bodům opatření boje s chudobou. Dle jejího názoru bylo zásadní to, že se diskutovalo zejména termín „dávka“, která se může pouze snížit, zvýšit či odejmout, nic jiného. Dále také uvedla, že Ministerstvo práce a sociálních věcí a Úřad práce ČR je ve vztahu s příjemcem dávky, nikoliv s vlastníky bytů, kteří jsou odpovědní za obchod s chudobou. Ministerstvo práce a sociálních věcí také vedlo před přípravou revize dávkového systému několik mezirezortních diskuzí např. o sociálním bydlení, o revizi dotačních programů, zejména na Ministerstvu pro místní rozvoj, revizi regulace nájemného atd. Dále také představila, jaké důsledky by sloučení příspěvku a doplatku na bydlení mohlo mít.

Vzhledem k náročnosti daného tématu však místopředsdkyně Rady ukončila představování jednotlivých důsledků návrhu novely zákona a doporučila k dané tématice uspořádat samostatný odborný seminář.

Edita Stejskalová se následně vyjádřila k revizi dávkového systému, které Ministerstvo práce a sociálních věcí zahájilo již od roku 2014 a týkalo se zastropování dávek na bydlení v případě ubytoven. Tehdejší ministryně práce a sociálních věcí chtěla bojovat proti chudobě, ale stejně zůstal počet ubytoven a počet osob, kteří v nich bydlí, stejný, jelikož cena ubytovného se v praxi nesnížila, a to i přesto, že to byl očekávaný dopad tehdejší revize dávek. Dále také uvedla, že návrh novely zákona absolutně ignoruje např. statistiky týkající se počtu dětí žijících na hranici chudoby a také, že navrhovaná norma absolutně nereflktuje etnickou diskriminaci, a proto bude mít návrh novely dopad zejména na Romy.

Rozpravu doplnila Jana Horváthová, ředitelka Muzea romské kultury, která uvedla, že je velmi nutné řešit celou problematiku mezirezortně, nikoliv odděleně pouze skrze dávkový systém, jelikož stěžejní roli v docházce romských dětí do škol hraje zejména jejich případná frustrace z toho, že děti ve školách selhávají, a to i z toho důvodu, že nemají rodinné zázemí a podmínky pro to, být ve školách úspěšní.

Slova Jany Horváthové podpořila také Klára Šimáčková Laurenčíková, předsdkyně Výboru pro práva dítěte, která navíc uvedla, že špatná docházka do škol se týká také dětí z velmi

chudých rodin, což poté může vést právě k odebrání dětí a jejich umístování do institucionální péče. Podle ní je zásadní jít cestou institucionální podpory, nikoliv dalších restrikcí takových rodin.

David Beňák, ředitel Agentury pro sociální začleňování (dále jen „ASZ“), uvedl, že ASZ byla v pracovní skupině k 15 bodům opatření proti chudobě aktivní a v některých věcech velmi kritická. Souhlasil s tím, že je nutné nastavit mantinely toho, co občané mohou, ale zároveň je nutné, aby stát podával pomocnou ruku k řešení nastalé situace. Dále také potvrdil fakt, že návrh novely zákona zcela opomíjí diskriminaci, a to zejména diskriminaci Romů v oblasti bydlení.

Místopředsedkyně Rady Helena Válková uzavřela rozpravu a představila návrh usnesení.

**Usnesení č. 2/2020
Rady vlády pro záležitosti romské menšiny
ze dne 3. února 2020
k bodu č. 2**

Rada vlády pro záležitosti romské menšiny

I. žádá ministryni práce a sociálních věcí, aby při vypořádávání mezirezortního připomínkového řízení k návrhu zákona o přídatku na bydlení a návrhu zákona o zaměstnanosti, implementovala návrhy a doporučení, která vzešla z diskuze vedené k bodu jednání Rady č. 2 Informace o výsledcích jednání Pracovní skupiny k 15 bodům opatření boje s chudobou;

II. žádá ministryni práce a sociálních věcí, aby při vypořádávání mezirezortního připomínkového řízení k návrhu zákona o přídatku na bydlení a návrhu zákona o zaměstnanosti, implementovala Strategii romské integrace a Strategii sociálního začleňování.

Hlasování o návrhu usnesení č. 2/2020

PRO	Zdržel se	PROTI
15	8	1

Usnesení bylo přijato.

V souvislosti s přijetím usnesení nabídla ministryně práce a sociálních věcí uspořádání semináře k návrhu novely zákona o přídatku na bydlení, který by se měl uskutečnit v březnu 2020.

Bod 3. Problematika veřejně prospěšných prací

Bod jednání představil místopředseda Rady Jan Husák. Uvedl, že jedním z 23 opatření, které Ministerstvo práce a sociálních věcí připravilo, je také posílení institutu veřejně prospěšných prací, což se mnohým členům Rady nejevilo jako úplně správné, jelikož se zpravidla jedná o stále stejné osoby, kteří již prokázali svou schopnost pracovat. V souvislosti s touto obavou byla vyvolána schůzka s Ministerstvem práce a sociálních věcí, které bylo upozorněno na některá rizika spojená s návrhem na posílení institutu. Zejména

bylo Ministerstvo práce a sociálních věcí upozorněno na ustanovení zákoníku práce o řetězení pracovních smluv.

Zároveň uvedl, že při schůzce s Ministerstvem práce a sociálních věcí, vycházel při své prezentaci z důvodové zprávy, na základě které zjistil, že si je ministerstvo také vědomo problému objevování se stále stejných osob na pozicích veřejně prospěšných pracích, a pravděpodobně také bariér, které brání těmto lidem ke vstupu na běžný trh práce.

Zástupce Ministerstva práce a sociálních věcí uvedl, že na tuto oblast je v současné době přispíváno v rámci operačních programů ESI fondů a není jisté, jaký postup bude v příštím programovém období, kdy má dojít k postupnému útlumu poskytování finančních prostředků ze strany Evropské komise.

Další zástupkyně Ministerstva práce a sociálních věcí také uvedla, že účelem veřejně prospěšných prací je obnovení pracovních návyků a aktivizace osob na nich umístěných, a že si ministerstvo je vědomé toho, že jsou na místa veřejně prospěšných prací umísťovány osoby opakovaně, a to i přesto, že Ministerstvo práce a sociálních věcí tuto praxi nepodporuje. V této souvislosti uvedla, že starostové obcí mohou využívat následně také jiné nástroje k podpoře zaměstnávání, jako je např. společensky účelné pracovní místo, kdy je na umístěnou osobu Úřadem práce České republiky poskytován příspěvek. Dále také uvedla, že je nutné vyřešit problém u osob, které nemají dokončené vzdělání, a které jsou zpravidla umísťovány právě na veřejně prospěšné práce, jelikož se nemohou umístit na otevřený trh práce. Právě tento problém předčasných odchodů z počátečního vzdělávání a nedosažení základního vzdělání je nutné řešit.

Dále se do rozpravy přihlásila Edita Stejskalová, která uvedla, že sociálně znevýhodnění, zejména tedy Romové, budou na otevřený trh práce vstupovat pouze v případě, že bude provedena změna struktury příjmů tak, aby se dané osoby dostali ze sociálního vyloučení, a dojde k investicím do vzdělávání a rekvalifikací. Edita Stejskalová potvrdila také slova Jana Husáka, že veřejně prospěšné práce by měly být v budoucnu spíše utlumovány a měla by být vytvořena mapa příjmů, jelikož v dnešní době nevíme, s jakým rozpočtem rodiny v sociálním vyloučení hospodaří. K podobnému kroku přistoupili také na Slovensku, kde vytvoření příjmových map pomohlo lépe zacílit opatření pro uplatnění Romů na trhu práce.

Jana Mikulčíková z Kanceláře veřejné ochránkyně práv uvedla, že veřejná ochránkyně práv se diskriminací na trhu práce také zabývá, a obvykle předává své podněty k řešení Inspektorátům práce, které však k věci přistupují zpravidla velmi formálně. Z tohoto důvodu veřejná ochránkyně práv navrhla, aby se Inspektorát práce pravidelně setkával s neziskovými organizacemi, které mají zkušenosti s řešením diskriminace na trhu práce, aby mohl lépe zacílit svou konkrétní činnost.

Místopředsedkyně Rady Helena Válková uzavřela rozpravu a přednesla návrh usnesení.

**Usnesení č. 3/2020
Rady vlády pro záležitosti romské menšiny
ze dne 3. února 2020
k bodu č. 3**

Rada vlády pro záležitosti romské menšiny

I. doporučuje Ministerstvu práce a sociálních věcí, aby se intenzivněji zabývalo sociálními překážkami vstupu znevýhodněných osob na trh práce;

II. podporuje postupy a doporučení veřejné ochránkyně práv ve věcech týkajících se diskriminace Romů v přístupu na trh práce a v průběhu trvání zaměstnání.

Hlasování o návrhu usnesení č. 3/2020

PRO	Zdržel se	PROTI
21	1	0

Usnesení bylo přijato.

Následně místopředsedkyně Rady vyzvala přítomné k odsouhlasení změny v programu jednání a předřazení bodu č. 5 Romské děti v náhradní rodinné a ústavní péči, rekodifikace práva dítěte. Přítomní se změnou programu jednomyslně souhlasili.

Bod 4. Romské děti v náhradní rodinné a ústavní péči, rekodifikace práva dítěte

Simona Slanina, člen Rady, na úvod bodu uvedl, že dle jeho informací se Rada tímto tématem doposud nezabývala a představil Kláru Chábovou, která se problematice dětí odcházejících z ústavní péče dlouhodobě věnuje.

Klára Chábová na úvod jednání zmínila konferenci, která proběhla na podzim 2019, která se danému tématu věnovala. Zároveň také uvedla, že během doby jejího působení v terénu vystávají stále nová témata, která s odchodem dětí do „dospělého“ života souvisejí. Podle ní v současné době neexistují žádné oficiální statistiky, které by říkaly, kolik dětí ústavní péči opouští a dokáže se úspěšně začlenit do běžného života. Organizace Mimo domov z.s. si tak začala vést vlastní statistiky, podle kterých 60 % dětí opouštějících ústavní péči v následném životě selhávají. Příčin, proč děti neobstojí v následném životě, je podle jejich zjištění několik. Nejzásadnější je, že s dítětem po odchodu z ústavní péče není dále komunikováno a pracováno, tzn., zejména mu není poskytována následná podpora ze strany státu. I této otázce se proběhlá konference v roce 2019 věnovala.

Výsledkem konference pak bylo zjištění, že některé z milníků, kterým musí dítě v „systému“ během svého života čelit, nejsou dořešené či na sebe nenavazují, což poté komplikuje následný život dítěte v ústavní péči. To potvrzovali také pracovníci OSPOD či ředitelé dětských domovů. Organizace Mimo domov, z.s. tak dospěla k názoru, že pro zlepšení života dětí v ústavní péči jsou nutné legislativní změny a celková změna přístupu k dětem nacházejících se v náhradní rodinné péči.

Klára Šimáčková Laurenčíková doplnila informaci, že Výbor pro práva dítěte identifikoval, že v České republice zcela chybí systém včasné identifikace ohrožených dětí, vydefinování kritérií identifikace ohrožení a na něj navázaní systému včasné intervence přímo v terénu.

Pro tyto případy musí fungovat mezirezortní spolupráce, která je v tuto chvíli ze strany státu zcela nefunkční. Dále uvedla, že právo na bydlení má být vymáháno již mnohem dříve než až poté, co je dítě umístěno do ústavní péče, jelikož v tu chvíli je už často pozdě pro poskytnutí dobré pomoci. Klára Šimáčková Laurenčíková uvedla, že ze zkušeností víme, co je nutné pro ohrožené děti udělat, ale pro zlepšení celé situace je naprosto zásadní spolupráce se všemi relevantními aktéry. Dále uvedla příklad romských dětí žijících v sociálně vyloučených lokalitách, kde je nutné dělat taková opatření, která nebudou represivní, ale naopak budou podporovat rodiny tak, aby se děti nedostávaly do ústavní péče.

Simon Slanina doplnil, že ohrožené děti často čelí sociálně patologickým jevům, nebo například problémům s vlastní sebeidentifikací, pokud jsou umístěny do jiných etnických rodin. Z tohoto důvodu apeloval na Ministerstvo práce a sociálních věcí, aby se snažilo nastavit legislativní opatření tak, aby přednostně byly děti zařazovány do rodin se stejnou etnicitou, jako mají ony samy.

Edita Stejskalová na závěr rozpravy vyzvala Výbor pro práva dítěte, aby se více zabýval problematikou chudých dětí a společně s Radou vyzval vládu k co nejrychlejšímu řešení. S tímto návrhem Klára Šimáčková Laurenčíková souhlasila a dodala, že by ráda spolupracovala také na opatření, která by pomohla řešit situaci dětí v sociálně vyloučených lokalitách, např. i s Agenturou pro sociální začleňování.

Místopředsedkyně Rady Helena Válková uzavřela rozpravu a navrhla usnesení k bodu jednání.

**Usnesení č. 4/2020
Rady vlády pro záležitosti romské menšiny
ze dne 3. února 2020
k bodu č. 4**

Rada vlády pro záležitosti romské menšiny

I. podporuje aktivity Výboru pro práva dítěte Rady vlády pro lidská práva směřující ke zlepšení mezirezortní spolupráce ve věcech týkajících se ohrožených dětí v náhradní rodinné a ústavní péči;

II. bude spolupracovat s Výborem pro práva dítěte Rady vlády pro lidská práva na souboru opatření k řešení nepříznivých životních podmínek dětí ohrožených sociálním vyloučením, která budou předložena vládě ČR do 30. června 2020;

III. podporuje vznik institutu dětského ombudsmana.

Hlasování o návrhu usnesení č. 4/2020

PRO	Zdržel se	PROTI
22	0	0

Usnesení bylo přijato.

Bod 5. Revize rámcových vzdělávacích programů základních a středních škol a začlenění dějin Romů do výuky dějepisu a občanské výchovy

Místopředsedkyně Rady Helena Válková předala slovo Janě Horváthové, ředitelce Muzea romské kultury. Jana Horváthová uvedla, že vztah české majority k romské menšině je podle průzkumů veřejného mínění dlouhodobě velmi špatný. Podle posledních dat Sociologického ústavu Akademie věd ČR z dubna 2019 hodnotí soužití Čechů a Romů jako špatné 72 % dotázaných. Uvedla, že příčin je jistě více, ale doporučila zaměřit se na aspekt vzdělávání a jeho vliv na danou situaci. Jednou ze zásadních příčin je podle ní segregace obou skupin a z ní plynoucí neznalost kulturní, ale také lidská a mezilidská.

Dle vlastních zkušeností a zkušeností z činnosti Muzea romské kultury, kde se od svého vzniku setkali s již více než dvěma sty tisíci návštěvníky, mohou potvrdit, že i mezi vzdělanými lidmi u nás stále převládá tristní neznalost realit o Romech. Romové jsou stále opředeni jakýmsi tajemstvím, fakticky neznalostí objektivních informací, o jejich způsobu života kolují mýty a na sociálních sítích hoaxy, jejichž masové sdílení je důkazem převládajícího stereotypního myšlení.

Vzdělání vnáší kýžené světlo do všech oblastí života společnosti. Skutečnost, že se s Romy, občany České republiky, děti a studenti v rámci vzdělávacího systému vůbec nesetkávají, je jednou z klíčových příčin tohoto stavu. Samotný systém tím dává najevo, jak jsou Romové a znalosti o nich důležité - nijak.

Skrze lepší povědomí o dějinách Romů dojde podle ní k lepšímu porozumění současnému postavení i způsobu života Romů v ČR a SR, případně i jinde v Evropě, dojde k rozmanitějšímu pohledu na dějiny českých a slovenských zemí, a tedy k relativizování jejich interpretace a ke kladení otázek ohledně budoucnosti; žáci budou rozvíjet schopnost respektu a tolerance k odlišné kultuře, bude rozvíjen jejich zájem o současnost a minulost i jiných kulturních společenství než pouze vlastního národa a bude utvářeno povědomí o multikulturním soužití v demokratické Evropě.

Vedle vztahu majority k Romům a částečně pochopitelné neznalosti je tu ale dle jejího názoru ještě další rozměr, a to je vztah Romů k vlastním dějinám i identitě. Ten je totiž po desetiletí ve vzdělávacím systému formovaný na základě učení se informací o historii české, ale ne romské.

Jana Horváthová na základě uvedené argumentace vnesla požadavek, aby bylo zařazeno téma Romů, jejich dějin a kultury, do školských osnov základních a středních škol, tzn., do rámcových vzdělávacích programů a v souladu s tím proběhla i novelizace školského zákona. Podle ní by dějiny a kultura Romů by měly být integrální součástí výuky dějepisu a občanské nauky a základu společenských věd, literatury a případně zeměpisu na základních a středních školách od středověku až po moderní dějiny i problematiku současného soužití v rozsahu, který umožní žákům a studentům pochopit postavení Romů a Sintí v minulých dobách i historickou podmíněnost sociálních problémů a problémů vzájemného soužití, s nimiž se naše společnost v současnosti potýká. Tam, kde to umožňují historické prameny, je vhodné výuku doplňovat o hlas samotných Romů, případně umělecké zpracování romské historie romskými literáty a umělci. Tyto informace by měly být zakotveny v povinném rozsahu v učebních materiálech, měla by být umožněna časová dotace na návštěvy muzejních výstav a expozic na daná témata a edukačních interaktivních pořadů v nich (např. v Muzeu romské kultury).

Jaroslav Faltýn potvrdil, že v rámci revize rámcových vzdělávacích programů bude téma romských dějin a kultury zařazeno. Dále uvedl, že velmi podporuje, aby žáci a studenti aktivně navštěvovali významná místa, jako jsou památníky, galerie, muzea apod. V této souvislosti dojde dle jeho slov také ke změně účelnosti využívání ostatních neinvestičních výdajů škol. Dále uvedl, že ministr školství, mládeže a tělovýchovy se také snaží o navýšení rozpočtů škol na tyto výdaje.

Jaroslav Faltýn dále informoval, že v nové Strategii vzdělávací politiky 2030 jsou dvě prioritní osy, kde jedna z nich přímo souvisí s dorovnáváním rozdílů mezi dětmi ze znevýhodněného prostředí. Dále uvedl, že revize rámcových vzdělávacích programů již započala. V první fázi by mělo dojít k revizi informačních a komunikačních technologií a otázka romské kultury v rámci občanské výchovy a dějepisu by měla být zapracována do obecné revize rámcových vzdělávacích programů do roku 2023. V této souvislosti by od jara 2020 mělo dojít k úpravě vzdělávání pedagogů tak, aby byli schopní nová témata zapracovávat do výuky.

Martin Kaleja, člen Rady, dále uvedl, že cílem je, aby téma romské kultury a historie nebylo vkládáno do kurikula jako samostatný blok, ale jako integrální součást české kultury a historie, tzn., aby romské děti byli vnímáni jako občané České republiky, a ne jako cizinci. S tím souvisí také zobrazování osob ve výukových materiálech, které dlouhodobě podporuje homogenní zobrazování české společnosti a zcela odmítá její heterogenní složení. Toto potvrdila také Alica Sigmund Heráková a Tomáš Ščuka, který se zmínil o projektu Rady Evropy, který se zabýval tím, jak jsou Romové zobrazováni v učebnicích. Tento bod bude zařazen na příští jednání Rady.

V rámci rozpravy se vedla také diskuze o doložkách učebnic, které vydává Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Dle informací Jany Horváthové, není již Muzeum romské kultury oslovováno k posuzování učebnic dějepisu a dalších, které žádají doložku MŠMT. Jaroslav Faltýn uvedl, že učebnice jsou vydávány zejména soukromými vydavateli, kteří žádají o udělení doložky Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. V poslední době však nebyla vydána žádná nová učebnice, kde by bylo Muzeum romské kultury osloveno k jejímu posouzení. Tuto věc však slíbil Jaroslav Faltýn ověřit, případně iniciovat změnu systému udělování doložek.

Martin Kaleja, člen Rady, dále uvedl, že je třeba se zaměřit také na vzdělávání pedagogů v oblasti tvorby kurikula, aby byli schopní vytvářet zajímavý a vyvážený program výuky.

Jana Horváthová na závěr rozpravy také uvedla, že od roku 2023 by mělo být v Praze otevřeno specializované pracoviště Muzea romské kultury, totiž Centrum Romů a Sintí, a to díky finančním prostředkům z fondů EHP a Norska.

**Usnesení č. 5/2019
Rady vlády pro záležitosti romské menšiny
ze dne 3. února 2020
k bodu č. 5**

Rada vlády pro záležitosti romské menšiny

I. doporučuje Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy, aby začlenilo dějiny a kulturu Romů do rámcových vzdělávacích programů všech oborů vzdělání v základním a středním vzdělávání;

II. doporučuje Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy, aby jednalo s fakultami zajišťujícími pregraduální přípravu budoucích pedagogických pracovníků o začlenění předmětu týkajícího se implementace kurikula do vzdělávání;

III. ukládá Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy, aby při plnění tohoto usnesení dle bodu I. a II. spolupracovalo s Pracovní skupinou pro oblast vzdělávání Romů² a PhDr. Janou Horváthovou, ředitelkou Muzea romské kultury;

IV. žádá Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, aby na dalším jednání Rady vlády pro záležitosti romské menšiny informovalo o postupu dle bodu I., II. a III. tohoto usnesení.

Hlasování o návrhu usnesení č. 5/2020

PRO	Zdržel se	PROTI
18	3	0

Usnesení bylo přijato.

Po tomto bodu jednání předala místopředsce Rady Helena Válková vedení jednání Rady druhému místopředsedovi Rady Janu Husákovi.

Bod 6. Dotační programy Ministerstva práce a sociálních věcí a Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy týkající se obědů zdarma do škol

Místopředseda Rady Jan Husák předal slovo Jiřímu Navrátilovi, zástupci Asociace krajů, aby představil další bod jednání.

Jiří Navrátil uvedl, že Moravskoslezský kraj jednal s některými členy Rady ohledně obědu zdarma do škol. Prostřednictvím Úřadu práce ČR je dle něj možné zacílit přímo na konkrétní žáky, kteří pomoc potřebují a jako dobrou praxi uvedl fungování dotačních programů na Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy, kde jsou obědy zdarma do škol poskytovány prostřednictvím nestátních neziskových organizací, což vede k efektivnějšímu čerpání alokovaných finančních prostředků, než je tomu u systému fungování čerpání finančních prostředků Ministerstva práce a sociálních věcí.

Moravskoslezský kraj se zajímal o to, co omezuje efektivní čerpání finančních prostředků Ministerstva práce a sociálních věcí. První věcí je, že příjemcem finančních prostředků je kraj, který ale není zřizovatelem škol a nemůže tak školy donutit k zapojení se do projektu. Dalším problémem je posuzování dítěte, které má nárok na obědy zdarma ve školách, které se děje pouze jednou za rok na dobu celého školního roku, navíc, potvrzení o tom, že má dítě nárok na oběd zdarma, vystavuje právě Úřadu práce ČR. I z tohoto důvodu se jeví, že Úřad práce je vhodnějším poskytovatelem finančních prostředků na obědy zdarma do škol, jelikož má informace o tom, zda má být daná rodina zařazena do programu, a to navíc během celého školního roku.

Podle něj je také zásadní zaobírat se otázkou změny oprávněného žadatele o dotaci, kterým by měl být právě Úřad práce ČR, který má veškeré informace o žadatelích a místě pobytu. Právě změna místa pobytu komplikuje často poskytování obědů zdarma do škol, jelikož

² Na základě usnesení Rady č. 7/2020 ze dne 3. února 2020 byla Pracovní skupina pro oblast vzdělávání Romů nahrazena Výborem pro vzdělávání Romů (viz bod 7 jednání).

v tuto chvíli vždy záleží, zda je škola zapojena do projektu či nikoliv, a dle toho mají děti nárok na obědy zdarma.

Zástupce Ministerstva práce a sociálních věcí uvedl, že finanční prostředky jsou čerpány zejména z rozpočtů Evropských strukturálních a investičních fondů. Dále také uvedl, že z jeho pohledu je kraj vhodným žadatelem, jelikož je v bližší kooperaci se zřizovateli škol, a má zkušenosti s přerozdělováním Evropských strukturálních a investičních fondů. Zároveň uvedl, že v tuto chvíli jsou do programu zařazeny všechny kraje s tím, že Moravskoslezský kraj je v čerpání finančních prostředků neúspěšnějším. V neposlední řadě Tomáš Novotný uvedl, že jediným problémem může být flexibilita v posuzování jednotlivých rodin, s čímž souvisí chystaná změna, kdy potvrzení o nároku na obědy zdarma bude probíhat nově třikrát ročně.

Jaroslav Faltýn informoval, jakým způsobem fungoval dotační program na poskytování obědů zdarma do škol na Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy a nabídl sdílení zkušeností s Ministerstvem práce a sociálních věcí ohledně přímého zacílení na děti, které pomoc potřebují.

Petra Hájková z Ministerstva práce a sociálních věcí doplnila informaci, že z jejího pohledu jsou dotační programy Ministerstva práce a sociálních věcí a Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy velmi podobné, a to včetně náročnosti administrativy. Oba dotační programy cílí přímo na děti, pro které jsou finanční prostředky poskytovány, nikoliv na rodiny. V této souvislosti Tomáš Novotný doplnil informaci, že rozdílem může být právě ta flexibilita, ale ta je již řešena.

**Usnesení č. 6/2020
Rady vlády pro záležitosti romské menšiny
ze dne 3. února 2020
k bodu č. 6.**

I. žádá Ministerstvo práce a sociálních věcí, aby průběžně zapojovalo děti do projektu, zavedlo možnost participace na základě potřeby bez ohledu na místo realizace a změnil právní formu oprávněného žadatele o dotaci tak, aby se oprávněným žadatelem o dotaci stal Úřad práce ČR.

Hlasování o návrhu usnesení č. 6/2020

PRO	Zdržel se	PROTI
11	3	1

Usnesení bylo přijato.

Bod 7. Různé

- Monitorovací zprávy občanské společnosti o implementaci národní strategie romské integrace v České republice
- Zřízení Výboru pro vzdělávání Romů a zároveň zánik Pracovní skupiny pro oblast vzdělávání Romů
- Informace o činnosti pracovních skupin a výborů v roce 2019
- Informace o přípravě Strategie romské integrace 2021+

Vzhledem k tomu, že čas vymezený na jednání Rady byl omezený, byl jako první projednán bod týkající se Zřízení Výboru pro vzdělávání Romů a zároveň zánik Pracovní skupiny pro oblast vzdělávání Romů.

a) Zřízení Výboru pro vzdělávání Romů a zároveň zánik Pracovní skupiny pro oblast vzdělávání Romů

Místopředseda Rady Jan Husák předal slovo tajemnici Rady Kláře Jůnové a Martinu Kalejovi, předsedovi Pracovní skupiny pro oblast vzdělávání Romů, kteří představili bod jednání. Martin Kaleja uvedl důvody pro zřízení Výboru pro vzdělávání Romů. Tajemnice Rady zároveň doplnila informace o návrhu Statutu Výboru pro vzdělávání Romů, který byl součástí podkladů pro jednání Rady.

V této souvislosti se Michal Barbořík, zástupce Ministerstva vnitra, dotázal, jakou roli bude mít Ministerstvo vnitra ve Výboru pro vzdělávání Romů. V této souvislosti Martin Kaleja uvedl, že s Ministerstvem vnitra je řešena zejména otázka spádových obvodů.

Vzhledem k tomu, že do rozpravy se nikdo další z přítomných nepřihlásil, vyzval Jan Husák přítomné k jejich hlasování.

Usnesení č. 7/2020 Rady vlády pro záležitosti romské menšiny ze dne 3. února 2020 k bodu č. 7a).

- I. schvaluje vznik Výboru pro vzdělávání Romů;
- II. schvaluje znění Statutu Výboru pro vzdělávání Romů;
- III. ruší Pracovní skupinu pro oblast vzdělávání Romů.

Hlasování o návrhu usnesení č. 7/2020

PRO	Zdržel se	PROTI
15	0	0

Usnesení bylo přijato.

Závěr jednání

V závěru jednání místopředseda Rady Jan Husák uvedl, že body, které nebyly projednány, budou součástí hlasování per rollam. Další jednání Rady se uskuteční květnu 2020.

Místopředseda Rady Jan Husák poděkoval přítomným a ukončil jednání Rady.

V Praze dne 3. února 2020

Zpracovala: Mgr. Klára Jůnová
tajemnice Rady vlády pro záležitosti romské menšiny

prof. JUDr. Helena Válková, CSc., v.r.
*místopředsedkyně Rady vlády
pro záležitosti romské menšiny*